

Slægter kommer ind under samme Vilkaar som andre, kunde man fristes til netop i dette Øjeblik at tænke, at de mangler Arbejdsmod. Jeg kunde tænke mig, at man, naar Lensbesidderne mener, at de absolut skal bevare deres Privilegier, som hjemler Mulighed for at leve paa det øvrige Samfunds Bekostning uden at udrette noget og risikere noget, bedømte dem paa samme Maade som den Arbejder, som man anviser Arbejde, men som nægter at udføre det, fordi han har den Anskuelse, at de andre skal forsørge ham; om ham siger man, at han mangler Arbejdsmod. Jeg skulde ikke være blandt dem, som ynkede Lensslægterne, hvis man kunde højne deres Arbejdsmod ved den foreslaaede Reform.

Det er ikke ubetydelige Jordarealer eller Kapitaler, man kan faa at raade over fra de paagældende Besiddelser. Man anslaaer den Afgift, der er forlangt, til ca. 90 Mill. Kr.; samtidig forlanger man en Trediedel af Hovedgaardens Areal udleveret til Overtagelse af det offentlige, efterhaanden som der bliver Brug derfor til Udstykning. Jeg tror, det er en heldig Form, man har valgt. Man undgaar derved, at Staten kommer til at ligge med Jorder, som ikke kan anvendes til Udstykning efterhaanden; man opnaar tillige, at man paa Forhaand ved, hvor meget man kan raade over i Forhold til Efterspørgselen. Hvis nogen har Betænkelighed ved Bestemmelsen om, at man kan vente med at aflevere Jord og derved faa forøget Erstatning af Jordfonden, tror jeg ikke, denne Betænkelighed har nogen Berettigelse. Da nemlig den Afgift, der skal svares i Anledning af, at Godset overgaar til frit Eje, er en Procentdel af den Værdi, som Ejendommen og andre Værdier har i Øjeblikket, og naar der kun skal afleveres en Trediedel af Jorden mod Vederlag efter Værdiansættelse, vil Besidderne ikke have nogen Fordel af at vente, til Værdiansættelsen bliver høj, thi saa bliver Afgiften større i tilsvarende Grad. Jeg tror altsaa, at den Form, Lovforslaget har fundet for Enkelthederne, er god; jeg tror ogsaa, at Loven vil blive efterkommet af Besidderne, fordi de sikkert vil indrømme, at det er bedst at handle, medens Tid er, ud fra den Betragtning, at naar de nu accepterer dette Forslag og indretter sig derefter, bidrager de deres til, at Forholdene i Danmark ændres i god Retning; de vil indse, at jo længere de fastholder deres Privilegier, jo længere de venter, des større Krav

vil Samfundet stille, saa at Vilkaarene for dem bliver haardere.

Der kan være delte Meninger om, hvor meget Samfundet bør kræve som Vederlag for, at man giver Resten af Besiddelserne til frit Brug. Jeg tror, at Lovforslaget indeholder det rimelige og det gennemførlige, og jeg er ganske enig med den højtærede Justitsminister i, at dette ikke er noget Agitationsforslag, men et Forslag, der er bygget paa den Anskuelse, at nu maa vi have Spørgsmaalet afgjort hurtigst muligt til Gavn for alle Parter.

Lovforslaget om Erhvervelse af Jord til Byggegrunde og Oprettelse af mindre Brug er sikkert det, der vil møde stærkest Modstand fra de Konservative og Venstre. Venstres Ordfører, det ærede Medlem fra Ribe (Brorsen), kunde jo ikke anerkende Nødvendigheden af Ekspropriation, han mente, at der kom Jord nok frem paa anden Maade. Jeg vil gøre opmærksom paa, at de Arealer, som man fordrer afleveret fra Lensbesidderne og Stamhusene, bliver noget formindsket, naar alle de paa Hovedgaardensjord liggende Huse paa under 6 Tdr. Land ikke kan medregnes; man kan saaledes maaske regne med, at det Areal, der stilles til Disposition, bliver lidt mindre end anslaaet. Hvis det Areal, der afleveres fra Præstegaardene og Hovedgaardensjorderne, ikke er tilstrækkeligt — og det er ikke tilstrækkeligt, dertil er Trangen til selvstændige Hjem alt for stærk —, og vi skal have en virkelig Reform gennemført, maa man derfor, naar det er brugt, gaa videre, da maa Staten gaa i Brechen for, at ogsaa andre kan komme ind under disse Reformers Virkninger. Lovforslaget er bygget paa, at man skal gaa saa hensynsfuldt frem som muligt mod Besidderne af Jorden i Øjeblikket, søge at købe den Jord, som skal stilles til Raadighed, for at undgaa Ekspropriation, og ikke ekspropriere, undtagen hvor Forholdene i Landbruget er af en saadan Art, at de virkelig berettiger Ekspropriation og denne skader mindst muligt. Men samtidig indeholder Lovforslaget ogsaa Anerkendelse af Nødvendigheden af at skaffe tilstrækkelig Jord og Virkeplads for Menneskene, og jeg vil nødig have, at Lovforslaget skulde forstaaes saaledes, at det blev virkningsløst, at det Hensyn, man viser overfor Besidderne af Jord i Danmark, skal være saa stort, at Formaålet med Lovforslaget forflygtiges. Formaålet med det er, at Staten bliver i Stand til at skaffe tilstrækkelig Jord til